Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237
Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 197. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 29-го ЛИПНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 197. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JULY 29, 1952. VOL. LX.

ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ ГОТОВЛЯТЬСЯ ДО ПЕРЕДВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ

Шікаго. — Головне Демократичне командування вирішило перевести „коротку, ударну кампанію", що виявлятиме скоординовані зусилля нових і давніх провідників партії. До них належать: губ. Адлей Е. Стівенсон з Ілиной, сен. Джан Дж. Спаркман з Алабами, през. Труман і віцепрезидент Албен В. Барклі. Це проголосив Френк Е. Кінї, предсідник Красвого Демократичного Комітету після півтретягодинної конференції з обидвома переможцями на Демократичній Конвенції. Він сказав репортерам, що през. Труман погодився в суботу зробити під час кампанії усе, чого вимагатиме від нього Красвий Демократичний Комітет.

Найменування губернатора з стейту Ілиной, Адлея Ювінґа Стівенсона, кандидатом на президента на Красвій Демократичній Конвенції прийшло, згідно з передбачуванням, на третьому бальоті на зібранні з п'ятниці на суботу в ночі, 26 липня. На початку третього голосування кандидат нюйорського стейту, Аверел Гаррімаи, проголосив зречення з своєї кандидатури і це мало вплив на стейти, які не були вирішені, на кого віддати свій голос. Коли делеґація стейту Юта віддала свій голос і було вже очевидним, що Стівенсон буде найменований, тоді проголосили зречення своєї кандидатури сен. Естес Кіфовер і Ричард Б. Россел, після чого проголосили резиґнацію теж слабші кандидати і Стівенсон був обраний одноголосно через аклямацію. Негайно після того увійшов на конвенційну залю президент Труман в товаристві Стівенсона, щоб представити кандидата, який „стане переможцем при виборах". Після незвичайно бурхливої маніфестації президент заявив, що він „скине жакет" і самий поїде в аґітаційну поїздку. Шойно тоді міг Стівенсон виголосити свою дуже ядерну і політично-філософічними думками нанизану промову з заявою, що приймає кандидатуру, хоч він дальше вважає, що між делеґатами були спосібніші від нього кандидати. Він заявив, що приймає кандидатуру з підданням Божій волі і покорою, щоб зберегти єдність партії і довести до її перемоги.

Після пополудневої перерви конвенція зійшлася ще раз в суботу і найменувала кандидатом на віцепрезидента старшого сенатора з стейту Алабама, Джана Дж. Спаркмана. Два інші кандидати, а саме пані Індія Едвардс і суддя Сара Гюз, зреклися кандидатури, які, зрештою були поставлені тільки для віддання пошани.

Айзенгавер і Ніксон складають свою стратегію на фармі

Фрейсер, у стейті Колорадо. — Сен. Ричард М. Ніксон з Каліфорнії, республіканський кандидат на віцепрезидента, відвідав кандидата на президента Двайта Д. Айзенгавера на фармі, де той же перебуває на відпочинку і ловить рибу. Вони перевели разом час на обіді в приятелів серед генералового оточення, обговорюючи разом організацію передвиборчої кампанії й стратегію. Після конференції сен. Ніксон заявив: „Ми передискутували організацію кампанії і подорожі як теж і стратегію й тактику а також і кілька інших важливіших справ. Ми погодилися, що кампанія повинна бути така енергійна, як її тільки можна перевести. Ми надіємося вести боєву кампанію за справи й факти, щоб представити нашу справу народові."

Попереднього дня, тобто в суботу, ген. Айзенґавер вийшов з гострою критикою плятформи й минулого Демократичної партії в заяві, оголошеній ним після покінчення Красвої Демократичної Конвенції в суботу. У заяві сказано між ін.: Демократична партія найменувала своїх кандидатів і рекомендує їх нашій країні тільки на підставі однієї точки ,з плятформи, а саме на підставі оборони цілого рекорду теперішньої адміністрації. Я певний цього, що американський нарід підтримає програму, яку розгорне сен. Ніксон (республіканський кандидат на віцепрезидента) і я самий під час кампанії за втримання й розвиток американського поступу. Організуючи тривалий мир, наша програма змагатиме до того, щоб зробити нашу країну здоровшою, сильнішою, щасливішою і кращою Америкою ніж усе, що досі було відоме". Генерал передав телефоном свою заяву до свого пресового секретаря з місця, де він тепер перебуває на відпочинку. У посланні до республіканської стейтової конвенції в Денвер, Айзенгавер обіцяв, що він зорганізує „загальну кампанію" для здобуття „вирішної перемоги".

Гураґан спричинив великі втрати

Салем, Масс. — Несподіваний шквал налетів на пристань Салем, спричинивши величезні шкоди та забивши чотири особи. Інші три особи зникли безслідно й рахуються з можливістю їхньої смерти. Окрім того, сто малих суден було знищено в розбурханім океані. Число поранених велике, — багато з них забрано до лічниці, — решта обмежується домашнім лікуванням. Обшир знищення незначний, бо гураґан просувався „шляхом" менше як 5 миль широким, проте він захопив терени пристані, де наслідки шквалу виявились найбільш траґічні.

ВІДНОВЛЯЮТЬ ПРОДУКЦІЮ СТАЛІ ПІСЛЯ СТРАЙКУ

Питсбурґ. — У неділю опівночі почалася у сталеварнях праця продукції сталі, залишеної 52 дні тому внаслідок страйку сталеварних робітників. Наказ до відновн праці видав голова сталеварної юнії, Филип Морей, зазначуючи при тому, що він невдоволений контрактом, заключеним між підприємцями й юнією минулого четверга на нарадах в Білому Домі. Перше підприємство, що почало розпалювати печі на топлення сталевої руди, це Юнайтед Стейтс Стіл Компані, яке вважається за найсильніше сталеварне підприємство. Інші підприємства пішли за його прикладом. Деякі підприємства, як напр. Джовнс енд Лоґлін Стіл, припізнилися з відновленням праці тому, що сталеварні робітники заявили, що вони годяться на відновy робіт з протестом, коли місцеві відділи дістали до ратифікації умову, заключену в Вашинґтоні урядом юнії.

У Вашинґтоні економічний стабілізатор Роджер Л. Путнам заявив, що сталеві підприємці „наставили на голову уряду наладовані пістолі", щоб дістати „невиправдану підвишку ціни сталі", заки погодилися на покінчення довготривалого страйку. Він обвинуватив промисловців в навмиснім продовжуванні сталевого страйку, щоб довести до вимушення для себе нових користей і „довтрати в цілому вільному світі". Його неґодування було одобрене наперед президентом Труманом ще в п'ятницю, а проголошене щойно в неділю.

БРИТАНІЯ Й ФРАНЦІЯ ПІДТРИМУЮТЬ ЗДА У ПРОТЕСТІ ПРОТИ МОСКОВСЬКОЇ ПРОПАҐАНДИ

Вашингтон. — Американська амбасада в Москві запротестувала проти урядової совєтської антиамериканської пропаґанди, виявленої таким способом, що з нагоди „Совєтського Літунського Дня" видано афіші, на яких зображено, як совєтські летуни збивають три американські літаки. Протест був складений в суботу американським амбасадором Джорджом Ф. Кенаном, який відкинув запрошення совєтського уряду взяти участь у вправах совєтських літаків, якщо Совєти ведуть кампанію під гаслом ненависти до Америки. Амбасадори Великобританії й Франції станули солідарно по боці Америки і теж відмовилися від участи в совєтськім святі. Амбасадор Кеннан сповістив стейтовий департамент минулого тижня про розповсюднення совєтською владою картини, на якій представлено, як совєтські літуни зістрілюють американський літак над Балтійським морем у 1950 р. На цій картині було зображено теж зістрілювання американських бомбардувальників з відділу Нептуна на побережжі Кореї останнього року і зістрілення американського перевозового літака в Угорщині останньої зими. Департмент стейту твердить, що Совєти ніколи не признали, що зістрілили американські літаки. Вашингтонський уряд дав доручення амбасадорові Кеннанові, щоб він запротестував проти згаданої картини на цій підставі, що Америка ніколи не признала, наче б американські літаки колинебудь налетіли на чужинну територію. При цій нагоді, Кеннан поновив давній протест проти того, що Совєти зістрілювали американські літаки над Балтійським морем і на Далекому Сході далеко від совєтської території.

З Москви сповіщають, що на параді з нагоди „Дня Совєтського Літунства" явився Сталін, що, як звичайно, курив свою люльку. У вправах брав участь між ін. син Сталіна, лейтенант-генерал Василь Й. Сталін.

Совєти ставлять вище озброєння як ідеологію

Бонн, Німеччина. — Сюди надійшли вісті, що Совєти тепер ставлять вище озброєння усіх сателітських країн, а не звертають надто великої уваги до того, щоб комуністична ідеологія просякала в широкі маси народів, що знайшлися під їхнім пануванням. Тепер уже майже всі армії сателітських країн залашили свій національний характер, бо вони зорганізовані на совєтський зразок та осягнули бойову готовість мало що нижчу від совєтської армії. Ще перед роком доходили вісті про поважніші саботажі в совєтських сателітських країнах, а тепер нічого про це не чути. Про протисовєтські виступи раніше говорилося в Польщі і Чехословаччині, а тепер і там спокій, бо Совєти подбали про те, щоб приготовити своїх сателітів до того, щоб цілий совєтський бльок міг зрівнятися в змаганнях із Заходом, яке згідно з переконанням Совєтів, мусить надійти. Тепер Совєти черґують своїх сателітів щодо боєздатности їхніх армій в такий спосіб: Болгарія, Угорщина, Польща, Румунія і Чехословаччина. Із сателітських армій „вичищено" коло два відсотки тих старшин і вояків, які служили в „буржуазних" арміях або воювали по боці союзників в другій світовій війні.

Сталін про зникнення польських старшин

Вашингтон. — Комісія Палати Репрезентантів, що досліджує справу катинського злочину, оголосила протоколи допиту бувшого польського посла в Москві Кота. У протоколі підтверджено давню вістку про вислів Сталіна, який підтверджує переконання, що польських старшин під Катином помордували большевики. Отож, у листопаді 1941 року, коли міжнароднє положення дало полякам змогу знову розмовляти як з рівними в Кремлі, посол звернувся до Сталіна з домаганням виснити, що сталось з полоненими польськими старшинами. Сталін тоді потелефонував до НКВД й розпорядився дати йому відомості про долю цих полонених. Пізніш, коли у грудні 1941 року ген. Сікорскі настирливо домагався від Сталіна відповіді про полонених старшин, Сталін відповів, що ці старшини очевидно втікли. На питання, куди вони втікли, Сталін відповів, що невідомо, але можливо, що в Манджурію. Лише після того, як німці виявили масові могили під Катинем, Кремль почав запевняти, що польських старшин постріляли німці.

Літунські маневри випробовують оборону ЗДА і Канади

Нюбурґ, Н. Й. — Літунські маневри над усім простором ЗДА і Канади мають випробувати оборону перед здогадним аґресором на ці країни. В цих маневрах узяли участь спільні повітряні і протилітунські сили обох країн. Маневри тривають цілий тиждень і мають закінчитися у вівторок цього тижня. В неділю мали ворожі літаки дістатися до промислових районів Шикаґа, Дітройту, Бофала, Бостону, Ню Йорку і Філаделфії, „Аґресори" летіли у всіх можливих високостях, від найвищої до найнижчої, щоб усі протилітунські сили могли взяти участь в обороні. Генерал майор Фрідріх Г. Сміт, віцекомандант протилітунської оборони, заявив, що ці маневри виказали успіх, коли їх оцінювати зі становища вишколу. Співпрацювали в маневрах літунські одиниці фльоти, армії, літунські з'єднання Повітряної Національної Ґвардії та коректувальники — добровольці з цивільної протилітунської оборони. В Шікаґо люди настрашилися були, коли почули гук моторів нак містом та бігли до телефонів, щоб розвідати, в чому справа.

Вигнанці домагаються виключення з Червоного Хреста сателітів

Торонто. — Тут відбувається Міжнародна Конференція Червоного Хреста. Червоний Китай домагається виключення з Червоного Хреста Національного Китаю, а представники екзильних урядів поставили внесок на виключення з Міжнародного Червоного Хреста всіх крайових відділів з держав сателітів, бо там Червоний Хрест не виконує своїх завдань, тільки служить політичним цілям своїх режимів. Цю резолюцію поставив д-р Ян Папанек, який домагається виключення з Червоного Хреста представників Альбанії, Болгарії, Чехословаччини, Угорщини, Польщі, Румунії, Литви і Лотви, бо ті Червоні Хрести не помагали виселенцям, переселенцям, полоненим і всім тим, що потребували помочі, тільки служили політичним цілям своїх урядів. Дотеперішні скарги на Червоні Хрести в країнах сателітів перед Централею Червоного Хреста в Женеві не мали успіху, тому д-р Папанек звертається з цією справою до найвищої інстанції Міжнародного Червоного Хреста, до Міжнародної Конференції.

Підписано пакт про бази в Японії

Мунсан. — Після п'яти місячних переговорів підписано домовленість між ЗДА і Японією. Новий пакт доповнює адміністративну домовленість між двома державами, що була устійнена 28 лютого цього року. Свіже підписане погодження ставить у розпорядимість охоронним силам ЗДА, що перебувають в Японії, 1200 баз та необхідне устаткування.

Дощ стримує бої в Кореї

Токіо. — Велика злива сповільнила перебіг завзятих боїв, що розгорілися в Кореї минулого тижня. Бойова акція затрималась на фронті довжиною 155 миль. Бойові дії спинились також біля поли того кров'ю узгір'я, що за нього тривали десятиденні бої. У цих боях, окрім американських, живу участь приймали французькі відділи. Місцеві атаки китайських військ були стримані.

ВЕЛИЧАВЕ СВЯТО БРОДІВ

Ню Йорк. — Понад 1.000 осіб, не зважаючи на спеку, прибуло минулої неділі до Шато Гарденс на Академію, яку влаштувало Братство допомоги українським інвалідам другої світової війни в Ню Йорку, з приводу 8-мої річниці боїв Української Дивізії „Галичина". Перед Академією відбулися в українських церквах панахиди. В укр. кат. церкві св. Юрія виголосив о. М. Ваврик, ЧСВВ на релігійному підкладі, високопатріотичну промову про честь народу та віру в остаточну перемогу, як це було в час переможних боїв Б. Хмельницького. В укр. прав. церквах відправили о. Весоловський в церкві при 14 вул., а о. Сагайдаківський при 21 вул. Програмою Академії проводив п. полк. Роман Долинський, учасник боїв під Бродами, що промовляв на вступі й при кінці про тих, що впали там за Рідний Край і волю України. В достосуванні до характеру Свята виголосив справді мистецьку рецитацію дир. Вол. Блавацький. Була нею новеля В. Стефаника „Сини". Оперний співак-баритон, Л. Рейнарович, відспівав з питомим йому хистом: „Ой чого ж ти почорніло" (Шевченко-Лисенко) „Я сьогодні щось дуже сумую" Степового, „Засумуй трембіто" Ніжанківського, та „Броди" о. Борси. Ген. П. Шандрук, звернувшись до вояків І. Української Дивізії й їхніх родин, підкреслив, що, не зважаючи на чужі мундури і чужу команду, бої під Бродами були продовженням української боротьби за волю. Потім наділив відзнаками присутніх на салі родин тих, що полягли, чи по яких пропала вістка. Це були пані: Силенко, Міцовська, Мамчур та Карпевич і п-нове: С. Гуцал, І. Козак, Д. Весоловський. Основний реферат про історичне значення боїв під Бродами, що були продовженням давніх боїв УСС, виголосив учасник боїв під Бродами, п. П. Шуган. З концертом українських вояцьких пісень виступив відомий хор „Думка" під проводом дир. О. Микитюка і відспівав: „За рідний край" (Купчинський-Гайворонський), „Що то за грім" (Б. Лепкий — Ф. Колесса) „Гей по брідській кам'яній дорозі" о. Борси, „Розпрощався стрілець з своєю ріднею" і „Дивізіє! Ти рідна мати", що їх композиторство та авторство приписують пп. Недільському та Яримовичеві. Дуже важлива роля припала тим разом акомпаніяторці п-ні Лесі Вахнянин. Естетичні рисунки і декорації виконав п. Ярослав Балабан. Академію почато американським гимном, а закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна".

Американець Горес Ашенфельдер, 29 років, агент Федерального Слідчого Бюра, побив світовий рекорд у бігу з перешкодами на віддаль 3,000 метрів на міжнародній Олімпіяді, що відбувається в місті Гельсінкі, у Фінляндії. Це перший американець, що здобув перемогу у цій ділянці спорту. Він випередив на 25 метрів росіянина Владиміра Казанцева, пробігаючи згадану довжину шляху впродовж 8 мінут і 45,4 секунд.

Чех Затопек устійнив новий рекорд Маратонського бігу

Гельсінкі, Фінляндія. — Майор чеської армії Еміліян Затопек устійнив новий рекорд Маратонського бігу на півмилі довший, коли пробіг його в двох годинах 23 мінутах і 3.2 секундах, та здобув третю золоту медалю на цьогорічних Олімпійських іґрищах. Три дні раніше він здобув золоту медалю за біг на 5,000 метрів, а тиждень раніше він устійнив новий рекорд у бігу на 10,000 метрів, пробігши його на 42,6 секунди швидше від устійненого рекорду в Лондоні 1948 року. 70,000 людей, між ними князь Единбурґу, зі щирим захватом вітали чеського переможця, який зовсім не був змучений і міг приймати овації захопленої товпи, яка вважала його „рідким феноменом" в історії спорту, бо перед ним мусів поступитися фінляндець Пааво Нурмі, найкращий досі спортовець-бігун. Дехто з глядачів казав після перемоги Затопека до присутніх американців: „Ви щасливі, що Затопек не брав участи в коротких бігах на швидкість 100 і 200 метрів, бо ви не могли б були в них здобути золотої медалі". Друге місце в Маратонському бігу здобув арґентінець Рінальдо Корно (2 години, 25 мінут і 35 секунд), а третє швед Густав Янссон.

ВІЙСЬКОВИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕРЕВОРОТ В ЄГИПТІ

ФАРУК ЗАЛИШИВ ЄГИПЕТ І ХОТІВ БИ ПОСЕЛИТИСЬ В АМЕРИЦІ

Каїро. — Від минулої суботи влада Єгепту находиться в руках генерала Могамеда Наґіба Бея, що є властивим спричинником державного перевороту, наслідком якого король Фарук І. зрікся в Александрії, літнім королівським осідку, престола в користь свого сьомимісячного сина Ахмеда Фуада. Одночасно король залишив країну і відплив з сином і дружиною на королівському яхті в невідомому напрямі. Ближче поінформовані заявляють, що Фарук хотів би осісти в Злучених Державах і в тій цілі порозумівався перед своїм від'їздом з американським амбасадором. Наразі він осяде в якійсь з европейських країн, правдоподібно в Франції. Матеріяльно він забезпечений навіть тоді, як би державна каса відмовилась виплачувати йому королівську пенсію, бо одідичив по батькові коло 50 мільйонів долярів мастку. Генерал Наґіб Бей діє в повнім порозумінні з прем'єром Магер Пашою. Військо готове до акції, якщо б в країні настав якийсь бунт, але наразі є повний спокій, не зважаючи на численні арешти головних дорадників короля. Це можна пояснити тим, що якраз ті прибічники були найбільш продажним елементом і не допускали до конечних реформ, до яких був навіть склонний сам король, що був вихований в Англії. Також і за королем нема чого бідному населенню жаліти, бо він витрачав багато гроша на подорожі на европейський континент та особисті розваги, а замало на державні справи. Найважливіше тепер питання, хто має керувати країною. Конституційно уповноважена королем до цього Реґенційна Рада, повинна бути затверджена парляментом, але король парлямент розв'язав, ніби тому, що він не впорався з розрухами з 26 січня. Тепер або скличуть старий парлямент, або розпишуть нові вибори. Військовики, що стоять на чолі цього державного перевороту, дають до зрозуміння, що це, що сталося в Єгипті є внутрішньою справою країни та що вони ставитимуть збройний опір, — коли б яка чужа держава хотіла користати з замішання і впливати на такий чи інший хід дальших подій. Міністерський кабінет звільнив теж 264 з 298 осіб, що були арештовані королівським режимом з причини січневих розрухів в Каїро. Урядові розпорядки видається в імені короля Фуада II. Преса прийняла королівську абдикацію ентузіястично, представляючи Фарука як „деспота і тирана".

Можливості Ірано-Британського порозуміння щодо нафти

Вассенаар. — Новий іранський міністер закордонних справ, Гуссейн Наваб заявив під час одного з численних інтерв'ю, що Іран готовий зустрінутися з представниками Британії у міжнародній Палаті Справедливости, щоб розглянути існуючі суперечки й відклики Британії щодо іранської нафти. Це було б у значній мірі сповнення побажань британської сторони, яка від травня минулого року намагається безуспішно перенести нафтові непорозуміння на міжнародній форум. Представник Ірану висловив надію щодо доброго полагодження для Ірану затяжного конфлікту з Британією. Одначе згідливість Ірану не торкається самої справи націоналізації нафти, що „вже вирішена безповоротно", як висловився іранський міністер. Також він заявив, що британські урядовці не дістануть назагал знову праці в нафтових підприємствах, поскільки їм це пропонувалось свого часу й вони не прийняли предложення іранського уряду. Проте Британія, як заявив раніш прем'єр Мосадех, матиме можливість отримувати нафту для своїх потреб та мати різні полегші у ділянці нафтової господарки Ірану.

Реорганізування Іранської армії

Тегеран. — З націоналістичної організації „Національний фронт" повідомляють, що після того, як прем'єр Мохаммед Мосадек став одночасно міністром військових справ, армія країни буде цілковито перереорганізована. Головні зусилля покладатимуться на оборонну спроможність армії й в тім напрямку вона отримає нове озброєння. Ніяких підготовок для офензивної спроможности армія не робитиме. Виявником мети реорганізації іранської армії може служити зміна назви міністерства війни на міністерство національної оборони. Переведенням нового розподілу міністерств не осягнено спокою в країні, де тепер підносяться голоси про потребу заміни монархії на республіку. Націоналістична преса порівнює державні перевороти в Ірані та Єгипті й підкреслює силу національних рухів, що перемагають для інтересів народу.

АРҐЕНТІНА В ЖАЛОБІ ПІСЛЯ СМЕРТИ ЕВИ ПЕРОН

Буенос Айрес. — У минулу суботу померла в ночі Ева Перон, дружина президента Арґентіни. Популярна в країні, Ева Перон, нездужала дуже довго, останні лікарські погляди на стан її здоров'я були дуже непотішальні. Вістки погіршувалися й біля резиденції президента стримано коловий рух і дуже обмежено піший. У листопаді минулого року Ева Перон була оперована й вже не могла поправитись, перебувавши під непереставним доглядом спеціялістів рака з Ню Йорку та Буенос Айресу. Останнього тижня з Німеччини було спроваджено двох лікарів-фахівців недуг серця й печінки. Президент Перон перебував останнього тижня майже увесь час біля ліжка хворої, кілька днів не з'являвшись у своїй президентській канцелярії. Усі радіовисильні в Арґентіні перервали свої передачі, щоб сповістити про смерть „першої жінки" країни. Тіло покійної спочиватиме в заміненій на каплицю залі міністерства праці до вівтірка, коли призначені похорони. Туди тіло було перевезено непомітно з президентського палацу. Вістка про смерть Еви Перон глибоко порушила населення Арґентіни, що дуже прихильно відносилося до рухливої й активної в політичному житті дружини президента. Виявом любови населення є безліч квітів біля труни покійної та сотки тисяч народу, що приходять попрощатись з тілом Е. Перон. З міністерством праці покійна була зв'язана шість років, розвинувши там кипучу діяльність, що здобула їй багато прихильників у країні.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТРАГЕДІЯ ІРАНУ

Впродовж минулого тижня до ланки трагічної долі Ірану долучилося ще одне звено: криза уряду, масові демонстрації і заворушення та десятки вбитих і сотні поранених. Перебіг подій відомий. Він коротко такий:

Прем'єр Моссадех, діставши від шаха доручення створити новий уряд, зажадав для себе теж посту міністра війни. Шах не прийняв цього домагання і Моссадех зрезигнував і шах найменував прем'єром Агмеда Ґгавама. З того й почалися заворушення, бо націоналістичний „Національний Фронт" Моссадеха почав явний бунт та домігся відставки Ґгавама і поновного призначення Моссадеха прем'єром. Заворушення проходили виразно під націоналістичними гаслами, але під них швидко підшились комуністи і почали використовувати їх для своїх цілей: поширювання безпорядків та насамперед підбурювання іранської публічної опінії проти Злучених Держав і Заходу взагалі. Комуністи прилучувались до націоналістів, повторюючи націоналістичні гасла проти Ґгавама тільки на те, щоб опісля заставити націоналістів горлати разом з ними проти Заходу. Дійшло навіть до того, що скрайні мусулманські націоналісти формально договорилися з комуністами про спільний фронт проти „англо-американського імперіялізму". Комуністи, спекулюючи підступно на найшляхетніших почуваннях іранських патріотів, потрапили ввести їх в гістерію, яка впродовж останніх півтора року призвела Іран не тільки над пропасть господарської руїни, але й політичної катастрофи.

В чому криється трагедія Ірану? Тут мимоволі насувається аналогія з Україною та її трагедією. Іранська нафта і стратегічне положення тої країни викликують в ближчих і дальших сусідів таку саму захланність та охоту до аґресії, як український чорнозем, мінеральні багатства та ключеве стратегічне положення української території. Іранський нарід, подібно як і український, не бажає нічого іншого, як мати волю, жити в мирі та бути господарем своєї землі і своєї долі. І до цеї своєї мети обидва народи розпачливо змагають, але оточені ворогами та здаючи собі справу з ворожих зазіхань, вони цілком природно попадають часто в скрайності, затрачуючи навіть орієнтацію в дійсності та в розрізнюванні, хто є їхнім ворогом, а хто приятелем.

Повертаючи до самого Ірану, ми можемо мати тільки глибокі симпатії до іранського нараду, що прагне волі і до неї змагає. Це його не тільки законне право, але й обов'язок — як це знаменито з'ясовано в Американській Декляраціі Незалежности. Але тут саме тільки прагнення волі і сама готовість принести навіть найбільші жертви в змаганні до неї ще не вистачають. Треба мати теж політичний розум, треба мати сумлінних і відповідальних провідників, які вміли б і хотіли б використати націоналістичний патріотизм для добра і спасення того народу, а не на його загибіль.

Аналізуючи останні події в Ірані, те чергове звено в трагічній ланці, можна мати всілякі застереження до самих іранців та їх провідників, але їх не можна обвинувачувати навіть за спровоковані комуністами антиамериканські виступи, хоч Америка їх вже раз врятувала з большевицьких лабет, в яких вони й сьогодні опинилися б впродовж 24 годин, якби не Америка. Про іранців в цьому випадку можна б тільки повторити біблійну фразу, що вони направду не знають що роблять. Але джерелом цілої тої трагедії є злочинна Москва, яка від початку свого існування вдосконалює свої найбільш підступні методи для продовжування кровопролиття. Чим скорше Америка збагне цю справу в цілій ширині та поробить з того відповідні практичні висновки, тим скоріше вона виконає своє післанництво досягне свою єдину мету, що є метою теж всього волелюбного людства: волю і добробут для всіх та тривкий, бо справедливий мир у світі. Тоді не буде теж трагедій, які переживає сьогодні Іран, Україна та численні інші народи.

ДВІ ПАРТІЙНІ ПЛЯТФОРМИ

Між теперішніми великими політичними партіями в Злучених Державах нема тепер такої програмової різниці, як це бувало в минулому, проте таки треба звертати увагу на партійні плятформи, складені на красвих партійних конвенціях. Це ж програма партійної праці й змагань на найближчий чотирьохрічний період. Програми зобов'язують в першу чергу кандидата чи кандидатів партії, хоч кандидати, які визначаються непересічним талантом, нерідко складають свою власну передвиборчу програму, накидаючи таким способом свою волю цілій партії. Та все ж таки плятформи залишаються перед історією документом часу й переконань великої частини населення й тому політики та історики часто покликуються на їхні постанови. До того треба разглянутись, в чому ці плятформи погоджуються, а в чому різняться. Очевидно, що обговоримо тільки важливіші точки.

У справі закордонної політики пишуть демократи: Мир з честю — це наша мета. Це можна осягнути, якщо буде продовжена теперішня програма демократичної закордонної політики. Ми відбили червоних з Південної Кореї, показуючи комуністам ділом, що Об'єднані Нації виступлять проти аґресії. ЗДА самі не зможуть спинити аґресії, тому дають допомогу союзникам в цілому світі. Збірна забезпека це наша ціль як на Пацифіку, так і в Европі. — Републіканці пишуть у цих справах таке: Демократи програли мир, хиталися в даремних змаганнях стримати комунізм. Вони довели до війни в Кореї, опісля відмовилися воювати за перемогу. Републіканська партія прожене дипломатів, які довели до теперішнього положення; буде змагатися за мир, підтримуватиме збірну забезпеку, одначе обмежить чужинну допомогу; дасть допомогу Азії, з одноковим першенством для Европи, але й не забуде Америк.

Оборона країни в демократичній плятформі: Заява дальшої зрівноваженої розбудови збалянсованих оборонних сил на суші, морі й в повітрі; відкинення „дефетистичного" наставлення, наче б „ми не були в силі всьому тому подолати і створити оборону, потрібну для забезпеки". — У републіканській плятформі: „Безсоромний брак" оборонної програми. Росія може не ждати. Републіканська партія розгорне оборонну силу „ділом, для відрізнення від паперових плянів". Повітряні сили будуть побудовані так швидко, як тільки можна.

Надужиття урядові обговорені демократами так: Партія доручає Конґресові виявлення „під завзятим демократичним проводом занедбань в публічній службі і заявляє, що продовжуватиме слідства, якщо вони потрібні. Одначе наклепи й очорнювання характерів не будуть толеровані". — У републіканців: Рекорд теперішньої адміністрації в справі ошуканства, підкупства і протекції потряс і довів до хворости населення. Републіканці покінчать з корупцією, повикидають злодіїв і ошуканців, відновлять чесний уряд.

Про комунізм сказано у демократичній плятформі: Адміністрація звертала пильну увагу на небезпеку нельояльности в державній службі; виявила наверх і покарала винуватих у непослусі до президентської програми льояльности; працювала над недопущенням до інфляції підривних елементів і для охорони чесних та льояльних публічних службовиків проти безпідставних і злобних напастей. — У републіканській плятформі: Адміністрація зацитькувала комуністів вдома й закордоном. Червоні протиснулися в урядові бюра коштом життя, долярів і атомових таємниць. Серед републіканців нема комуністів. Републіканський президент переробить цілу програму льояльности і буде наймати до праці тільки таких, яких льояльність незаперечна.

Податки й видатки у демократів: Партія відкидає „нерозважні" обіцянки зменшити податки, одначе схильна їх зменшити при низьких приходах так швидко, як на це дозволять вимоги оборони. — У републіканців: Ціль Републіканської партії — збалянсований бюджет, зредукований довг, ощадність в урядових видатках, зменшення податків. Податки будуть зменшені без політичного вмішування.

Робітничі справи в демократів: Партія „сильно обстоює" знесення закону Тефта-Гартлі, який вмішується в справу збірних переговорів і переважає терези в користь керівників підприємств. Буде працювати для законодавства в справі страйків серед необхідности. — У републіканців: Републіканська партія схиляється до затримання закону Тефта-Гартлі з такими поправками, які покажуться потрібні на підставі досвіду. Партія засуджує захоплення підприємств президентом Труманом для наладнання робітничих відносин.

В фармерських справах: Демократи зобов'язуються втримати теперішню програму і ще її доповнити. Партія відкидає пересувну скалю для підтримки цін і схильна підтримувати основний збір у жнива не менше як на 90 відсотків справжніх коштів виданих на збір. Партія підтримує „практичні методи" для продовження підтримки цін на інші продукти, що даються зберігаати в магазинах. — Републіканці пишуть, що вони бажають допомогти фармерові, але не перемінити його на соціялістичний лад. Обіцюють теж гнучку підтримку, яка змагає до втримання виплатних цін для всіх фармерських продуктів на ринку продажу. Схиляються до засади давати позички на незнищимі продукти і на складання місцевих договорів у справі знищимих продуктів. Републіканці противні обмежуванню засівних просторів.

Микола Чубатий

КРИМ ТА УКРАЇНА

II.

Півострів Крим це невелика країна простором біля 10 тисяч квадратових миль, себто так велика як невеличкий стейт Меріленд. З Україною Крим злучений вузькою перекопською шийкою та відділений двома мілкими морськими заливами. Географічно це продовження території України висуненої глибоко в Чорне море. Північна частина Криму низинна, південна гориста з прекрасним побережжям. Клімат там незвичайно лагідний, майже середземноморський, тому південні збоча Криму засіяні десятками кураційних місцевостей, між якими є нині широко відома Ялта.

Крим мав 1928 року всього 700 тисяч населення, в цім було українців 11%, росіян 42%, татар 25%, жидів 6,4%, німців 6%, греків 2,3%, та дрібні відсотки вірмен, сербів, поляків та других. Совєтський перепис з тих часів доволі вірно передає етнічну приналежність населення з тим хіба застереженням, що відсоток росіян може бути дещо нижчий а українців вищий, бо напевно поважне число національно несвідомих українців записали себе за росіян. Тим чином ніяка національність не становить тут більшости населення.

Росіяни тут елемент зовсім свіжий та напливовий, зв'язаний з існуванням російської адміністрації, торгових та морських уряджень на Криму; він змінився б скоро в користь тої держави, до якої Крим належав би в майбутності.

Ані росіяни, ані татари не є автохтонами того краю від найдавніших часів. Найстаршими поселенцями Криму є українці та греки. Рільнича людність України колонізувала низинну, північну частину Криму вже у вчасно історичні часи. Якусь „руську" людність на Криму стрінули слов'янські апостоли святий Кирило та Методій в 9-тому столітті, отже в перших десятках повстання першої історичної держави київських українців. На південних побережжях Криму вже від сьомого століття перед Христом стали греки закладати свої колонії, що впродовж півтори тисячки літ відігравали тут велику культурну та політичну ролю. На початку християнської ери тут існував босфорський союз грецьких колоній на берегах Чорного моря, в якім кримські грецькі колонії відгравали провідну ролю.

Спадкоємцем босфорського союзу в пануванні над Кримом стала візантійська держава. В часах ослаблення візантійської держави на Криму повстають колонії ґенуезьких (італійських) купців, вірмен, які вели через Крим торгівлю з Близьким Сходом та Заходом.

В 13-тім столітті Крим дістався під владу татарського царства, що по наїзді Батия опанувало цілу східню Европу по Дніпро. Коли ж сто літ пізніше татарська держава ослабла та постепенно стала розпадатися на окремі ханати, на Криму повстав Ханат Кримський, що 1478 року увійшов у васальну залежність від султана турецького. Оце й початок поселень татар на Криму. Ханат Кримський жив винищуванням України. Постійні напади кримських татар на Україну виводили зі собою з України сотні тисяч населення, яке як невільників продавали татари в усі країни середземно-морського басейну. Багато добра виводили татари з України не враховуючи мільйонових страт в руйнуванні України. Щойно повстання козаччини спинило безконтрольні напади кримських татар на Україну.

В році 1783 Росія остаточно опанувала Крим (поневолившт вперед Україну) і панувала над Кримом спокійно до російської революції 1917 р. Курутлай, себто сойм кримських татар 1917 р. заявився за територіяльною автономією Криму в рямцях російської федерації. По приході до влади большевиків кримські татари стали фактично незалежними, хоч скоро показалося, що Крим не може існувати як незалежна держава, бо економічно Крим вповні залежний від українського континентального масиву. Спинення торгівлі поміж Україною та Кримом (1918) на короткий час приневолило кримських татар шукати зв'язку з Україною на засаді територіяльної автономії. Опанування України большевиками дало Кримові місце автономної республіки в межах російської федеративної совєтської республіки, себто Росії.

Друга світова війна принесла катастрофу для кримських татар. В часі окупації Криму націстами татари стали в більшости по стороні німців. По упадку націстів це стягнуло на них люті репресії, повну ліквідацію автономічної кримської республіки та виселення біля 200-тисячного населення Криму до азійської Росії. Нині на Кримі нема татар. Крим нині має інтернаціональне населення совєтського союзу з перевагою росіян.

Яка майбутність Криму на випадок розвалу совєтської влади та російського царства? Немає ніякого сумніву, що Крим як географічна та економічна частина України повинен з нею сполучитись. Економічно Крим не може існувати без України. Його Рівієра є тільки тоді джерелом зиску населення, коли на півночі буде велика держава, що її мешканці будуть з тої Рівієри користати. Населення Криму живе з вирощування південних овочів. Де ж їх може Крим збути як не на Україні? Отже так інтерес України, як теж інтерес Криму вимагають, щоб вони творили спільноту.

Українська визвольна політика положила в свою основу право самоозначення народів і його мусить стосувати також до Криму. Слушні підстави до права самоозначення на Кримі може мати тільки тубільча людність, а не росіяни, що прийшли тут як експоненти окупаційної влади.

Тими автохтонами є тільки кримські татари та українці. Татар нині на Криму немає та й не знати чи вже вони коли будуть на Кримі. Справедливість вимагає, щоб по упадку большевиаму кримські татари дістали змогу повернути на Крим. Може дехто схоче повернути, але напевно із 200-тисячного населення Криму ледве чи половина сьогодні живе. Иде на ділі про яких сто тисяч татар, отже

(Закінчення на стор. 3)

М. В. Дольницький

ЧИ МОЖНА ВИГРАТИ ВІЙНУ В КОРЕЇ?

Уже минуло два роки від хвилини вибуху корейського конфлікту. За ці два роки, Корея була тереном кривавих боїв, які далеко переступили межі звичайної „поліційної акції", що мали на меті Об'єднані Нації й Злучені Держави. В Кореї велася справжня війна, в якій стосовано кожну можливу військову акцію, велася війна, в якій вживано всіх найновіших родів зброї, справжня війна, в якій масово гинули вояки по обох боках фронтової лінії, війна з якої тисячі врятувалися каліками і тисячі караються в непевному червоному полоні. За ці два роки велася кривава війна, в якій під прапорами ОН заанґажувалася ціла низка держав. Війна, що приносила військам заходу прикрі хвилини розчарувань і гідні занотування перемоги. Війна, що після двох років, застрягши в безплідних переговорах, не принесла ніякого остаточного рішення.

В зв'язку з цим дворіччям війни в Кореї насувається питання: чи можна війну в Кореї загалом виграти?

На побоєвищах Кореї стоять напроти себе, в хвилевій передишці, дві сили: китайського кольосу, підтримуваного СССР, і Америки з невеликими військовими з'єднаннями низки інших членів ОН. І політики і військовики і преса намагаються востаннє щораз частіше знайти відповідь на питання, котра із цих сил сильніша і котра з них ,в хвилині відновлення закросних на широку скалю боїв, вийде переможно. І хоч думок, опіній і гіпотез, як виходить, стільки, скільки знавців, що забірають голос в цій справі, ні одна з них не дає остаточної відповіді на основне питання. І критики і оборонці сучасного способу ведення війни в Кореї погоджуються, одначе, щодо одного: в існуючих умовинах, війни в Кореї виграти не можна і то з різних причин. Війська ОН мають зв'язані руки наказами не бомбардувати глибокого запілля та призбираних там запасів. Вони мають виразну заборону бомбардувати бази на території Китаю і Манджурії. Війська ОН і фльота ОН мають заборону переводити бльокаду Китаю. До війни проти червоних в Кореї не допущено націоналістичних військ ген. Чан Кай-ші з Формози. Вкінці союзники Америки з ОН дали до розпорядимости дуже маленькі числом військові частини.

Оборонці сучасного способу ведення війни в Кореї твердять, що війни в Кореї виграти не можна і... не треба. Бомбардування глибокого запілля, бльокада Китаю й под. на їх думку неможливі до переведення, включення військ Чан Кай-ші до з'єднань ОН і сконцентрування надто великих сил в Кореї — не дадуть більших успіхів, як це є до сьогодні й можуть довести до вибуху третьої світової війни. Ціллю ОН в Кореї не є поширювати воєнний конфлікт, але, здержавши агресію дати до зрозуміння агресорам, що вільний світ рішений на кожну збройну провокацію відповісти силою.

На пропозицію критиків, щоб сильним ударом викинути червоних з Кореї, і зорганізувавши та озброївши війська вільної Кореї, уступити з Кореї, оборонці сучасного способу ведення війни в Кореї відповідають, що така тактика була б нічим іншим, як запрошенням для червоних починати нову агресію в самій Кореї, а в слід за цим в інших частинах Азії, а може й в Европі.

Американські керівники, а в парі з цим і керівні органи ОН, схиляються до думки, що її неоднократно висловлювали англійці, які мають великий досвід у веденні малих, льокальних війн і які знають, що ці льокальні війни не завжди можна довести до переможного кінця. Ці чинники уважають, що треба, противставившись нападові, здержавши напасників, вести війну до змучення противника і пробувати пригасити конфлікт „чесним перемир'ям".

Політика ОН і Америки в Кореї йде саме цим шляхом. В тому, що вдалося стримати і зашахувати напасників, вони уважають свою перемогу. В тому, що червоні самі запропонували переговори, добачають надію на успіх своєї політики. Можливо, що становище ОН і Америки — правильне. Але що буде, як червоні, використавши переговори на підготову, вдарять великою силою і викинуть війсь ОН з Кореї? Та ОН і Америка переконані, що війська союзників, які обороняють південну Корею, приготовані на кожну можливість.

Критики сучасного способу ведення війни добачають не почуття сили ОН і Америки, але її безсилля. Вони раз-у-раз взивають до остаточної рішучої акції, не зважаючи на небезпеку поширення конфлікту. Вони стоять на становищі, що одне зусилля, дійсно велике і закросне на широку скалю, може закінчити війну в Кореї і дати червоному імперіялізмові добру научку та далеко поважнішу осторогу, як теперішня „поліційна акція". Вони радять — одним ударом, піти в наступ на цілому фронті, зробити висадки із усіх скорін в запіллі ворога, одночасно поширити смертельне бомбардування глибокого запілля, знищити припаси і бази в Китаї і Манджурії, заблькувати побережжя Китаю і дати змогу Чан Кай-ші вжити своїх військ проти червоних.

Проте справи маються так, що ОН і Америка стримуючи агресорів і льокалізуючи конфлікт, таки змагатимуть до „почесного" перемир'я", яке — може ніколи не прийти. Отже війни в Кореї виграти не можна, бо ОН і Америка цілком до цього не змагають.

Дмитро Галичин
Діючий заст. голови УКК.

РОЛЯ У. К. КОМІТЕТУ

Звіт з діяльности У.К.К. за час від Четвертого до П'ятого Конґресу (1949 — 1952)

(13)

Інші проблеми

В своїй основній праці — підтримці оборонних зусиль Америки та допомозі визвольним змаганням українського народу — Український Конґресовий Комітет зустрічався з низкою різноманітних актуальних справ, які треба було полагоджувати та до яких треба було забирати становище. До таких актуальних проблем УКК в звітовому часі належали м. ін.:

—Український відділ „Голосу Америки". Ця важлива ділянка в офіціяльній американській політиці була створена у великій мірі стараннями і заходами УККомітету, але її керівництво та її праця не цілком покриваються з інтересами Америки та зв'язаною з ними українською визвольною справою. Становище УККомітету в цій справі було свого часу проголошене окремим комунікатом. УКК зібрав та передав відповідним властям у Вашинґтоні численні українські скарги і зажалення, включно з такими ж з Рідних Земель. Виміна листів між проф. Добрянським і керівником „Голосу Америки" п. Коглером була свого часу предметом широкого обговорення в американській пресі, і якщо сенатор Бентон опісля назвав „Голос Америки" тільки „шепотінням", то це сталося у великій мірі на підставі акції і матеріялів УККомітету. Правда, від деякого часу Український Відділ „Голосу Америки" дещо поліпшився, але він все ще далекий від своїх завдань і призначення. Ця справа все ще є предметом окремої уваги УККомітету.

При цій нагоді хочу теж згадати, що УККомітет інтервенював в справі української авдиції через англійську радіосітку БіБіСі.

—Так званий „Фонд Вільної Росії", створений з фундації Форда, був свого часу предметом турбот УККомітету і навіть предметом непорозумінь в ньому самому. В справі, яке становище забирати до цього Комітету, було дійшло до непорозуміння між нашими двома науковими інституціями: Науковим Товариством ім. Шевченка та Українською Вільною Академією Наук. З жалем мушу ствердити, що було заіснувало теж деяке непорозуміння між УВАН і самим УККомітетом. В цій справі були проголошені відповідні вияснення в пресі. На зовнішньому відтинку цеї справи УКК був розгорнув відповідну акцію, у висліді якої наступили зміни в тому Фонді, включно з переміною його назви на „Східно-Европейський Фонд".

—Найбільше проблем доводилося УККомітетові зустрічати у зв'язку з внутрішньо-політичними справами між самими українцями. Справа українського представництва, справа розподілу УНФонду та безліч всіляких дрібних проблем дня вимагали постійної уваги та найбільшої дбайливости в підході до них. В усіх цих випадках нам допомагала і ми завжди керувались встановленою Четвертим Конґресом плятформою та напрямними.

Допомогова ділянка

В своєму звіті я не можу окремо не згадати теж незвичайно важливої у нас харитативно-допомогової ділянки. Цю справу очолює і веде наша допомогова централя — Злучений Український Американський Допомоговий Комітет, на цілі якого ми призначили не тільки левину частину УНФонду, але з якою ми співпрацювали теж в інших ділянках, інтервенюючи, разом із ЗУАДКомітетом, в справах міжнародної оборони наших скитальців, в справах іміграційної справедливости для членів Української Дивізії, в багатьох індивідуальних справах, в справах нових іміграційних законів ,в справах визнання української національности на громадянських паперах і тим подібно.

Підсумки і висновки

Діяльність кожної організації та інституції, а тим більше такої центрально-репрезентативної, як Український Конґресовий Комітет, це наче змагання невтомного мандрівника дійти до обраної ним мети. В цій мандрівці натрапляється на багато перешкод, часом на бездоріжжя, деколи на власну втому, а навіть зневіру. Часом здається, що найбільшим трудом пройдено тільки малу віддаль, але коли ми оглянемось на пройдений шлях, то щойно тоді ми бачимо, скільки ми досягнули, як далеко ми пройшли. І тоді віра в свої сили та нова енергія напружують нашу увагу, сповнюють завзяттям нашу душу і ми знову вирушаємо до обраної мети, знову перемагаємо перешкоди і знову здобуваємо нові простори.

Звіт з певного періоду праці — це погляд на пройдений шлях. Наш звіт — це погляд на пройдений Українським Конґресовим Комітетом шлях за останні три роки. Чи цей шлях, що вже за нами, чи переможені на цьому шляху труднощі і здобуті перемоги можуть скріпити нашу силу, збільшити нашу віру та влити в нас нову енергію до дальших змагань за осягнення наших ідеалів? Звіт, хоча й далеко неповний, говорить сам за себе. Залишаючи його кінцеву оцінку цьому Великому Зборові, я все ж таки дозволю собі висловити переконання, що ми йшли правильним шляхом, що, хоча на цьому шляху було багато перешкод, ми не зупинились, але йшли вперед з вірою в остаточну перемогу тої української правди, яка під теперішню пору є правдою всього волелюбного світу. Ця правда — це конечність усунення небезпеки, яка грозить світові зі сторони ненависного московсько-большевицького імперіялізму.

Працю УККомітету в звітовому часі можна б коротко зібрати в такі основні пункти:

1. Активність. Негайно після Четвертого Конґресу обраний ним УККомітет приступив до максимальної в його спроможностях активности в усіх тих напрямках, які вказав йому Конґрес.

2. Єдність. Наш Конґресовий Комітет не складався виключно з однодумців. Навпаки, поодинокі його члени заступали різні погляди і різні думки в поодиноких справах, але всі вони мали одну ідею і одну мету: допомогти Україні визволитись. Саме під цим кутом ми узгіднювали наші розбіжності. Наша єдність цементувалась активністю і ця активність відіграла одну з головних роль в нашій повній консолідації.

3. Рівність. Наша політична діяльність і наша консолідаційна акція можуть виказатись сьогодні значними успіхами, бо в тій акції не було ані старших ані молодших, ані більше ані менше заслужених, але були тільки обрані народом громадяни рівні з рівнимими, рівні правами і рівні обов'язками.

4. Організованість. Ніхто, навіть самі найкращі працівники в УККомітеті не потрапили б виконати своїх завдань, якщоб за нами не стояв і не дав їм організованої підтримки ввесь народ. І якщо УККомітет може сьогодні виказатись деякою роботою і успіхами в ній, то це насамперед треба завдячувати тим численним нашим центральним і місцевим організаціям і кожному зокрема громадянинові та платникові Національного Датку, бо тільки вони створили ту моральну і матеріяльну базу, на якій УКкомітет міг виконувати наложені на нього завдання.

Завдання на майбутнє

Завдання на майбутнє — це окрема точка в програмі наших нарад. Проте, в своєму звіті я не можу не звернути уваги на деякі проблеми наших майбутніх завдань, які становлять тяглість, або випливають із досвіду нашої праці в звітовому часі. Праця Українського Конґресового Комітету в минулому матиме повну вартість та принесе повну користь тільки тоді, як ми потрапимо відповідно скапіталізувати її в майбутньому. В деяких випадках праця в минулому була тільки підготовкою до того, що ще повинно бути виконане. З цеї праці і досвіду в минулому для майбутнього Українського Конґресового Комітету виразно випливають такі головніші завдання на майбутнє, які повинен розглянути цей наш Конґрес:

(Докінчення буде)

„ПРИЯТЕЛІ БОРЦІВ ЗА РОСІЙСЬКУ СВОБОДУ"

Отримав недавно я книжечку від „Френдс оф Файтерс фор Рошен Фрідом", під дивним заголовком „Як допомогти Сталінові озолодіти світом" й далі дрібнішим друком: „Хто ворог, — „Росія" чи комунізм?"

Сама назва була для мене спочатку незрозуміла, але коли я почав читати цю пропаганду за затримання неподільної Росії з її різними національними групами, то побачив, що зміст тієї брошурки не відбігає від пропаганди за єдність імперії, що її тепер так посилено провадять большевики. Так само, як і в національній політиці большевиків, ці автори книжки „визнають", але не „признають". „Ми визнаємо, що між групами існують деякі тертя й взаємне невдоволення. Країна представляє собою етнічну мозаїку, виплід багатьох століть, де в самому складному неподільному взорі, одні національні меншини вкраплені в інші".

Автори книжки розуміють вже, що в'язниця народів трісне під прагненням народів жити вільно, але признати цього факту ніяк не хочуть: „Якщо ці напорні групи, що претендують на право (хто дав їм ці уповноваження — ніхто не знає) говорити за національні меншини, діб'ються успіху, — то вони спровадять політику Америки й всього світу з єдиного спасенного шляху: з шляху союзу з усіма народами СССР проти кремлівської банди".

А хто дав право авторам книжечки говорити від імени цих 150 народностей? Чи не діє тут вікова звичка насилля і захватництва?

Росіян ніхто не збирається ні бити, ні різати, як про це всюди росіяни галасують. Встановити правління майбутньої неокомуністичної Росії — це їхнє невід'ємне право. Але таке саме право за самостійність мають і ті меншості, що їх колись Росія насильно змусила бути в „общем котлє". Політикам, які думають про майбутню свою батьківщину треба поважно застановитись над станом свого сумління й очистити свої душі від намулу насилля й кровопролиття, що насило на них від їхніх батьків завойовників і катів інших народів. Тоді вони перестануть обдурювати довірливих і добрих чужоземців, що охоче допомагають їм грішми, думаючи, що допомагають доброму ділу, й не припускаючи навіть, що спомагають найчорнішу реакцію нашого часу.

Вже минули часи рабства і колоніяльної політики. Це зрозуміли англійці, що намагаються з своїх бувших колоній зробити своїх приятелів, давши їм самостійність. Росіянам проте ніяк не можуть навчитися нових ідей, що охоплюють світ, які прагнуть свободи для всіх народів, а не тільки для сильних і жорстоких народів.

Я, член одного з 150 поневолених народів, прагну волі для свого народу, так, як і для інших народів. Я прагну розвалення російського комунізму, бо він несе загибель усьому цивілізованому світові, але одночасно прагну, щоб на місце комуністичного Кремлю не повстала інша кремлівська тиранія, що знову буде гнітити інші народи. Якщо ми пропонуємо залишити Росію в її етнографічних кордонах, то це зовсім не є „різання живого тіла Росії", як про це пишуть російські націоналісти. Це не буде „балканізація", як вони переконують, а єдиний засіб запровадити спокій у світі. Так само, як бажання свободи, скажім, Білорусії в її етнографічних кордонах зовсім не є різанням живого тіла Білорусії.

Чи зрозуміють ці прості істини „приятелі борців за російську свободу" дуже сумнівно. І якщо вони не зрозуміють цього, то це тільки значить, що шляхетні ідеї рівності й свободи, що віють над світом, ніяк не можуть розворушити затверділі душі російських шовіністів.

Кубанський козак
В. Омельченко.

ЗУАДКомітет і „Америка"

Орган „Провидіння", щоденник „Америка" у Філаделфії надрукував в числі 98, а дня 23-го травня підписану „Обсерватором" статтю „За оздоровлення в ЗУАДК", видвигаючи низку важких обвинувачень і закидів на адресу ЗУАДКомітету та його Екзекутиви. Цю статтю з подивугідною швидкістю передрукували й деякі інші часописи. Екзекутива ЗУАДКомітету, зокрема її голова адв. Іван Панчук та екзекутивний директор д-р Володимир Галан — наскільки ми поінформовані — робили відповідні заходи для вияснення згаданої статті і видвигнених в ній обвинувачень, у висліді чого „Америка" з 22-го липня (ч. 138) надрукувала „Листа до Редакції":

Дня 7 липня 1952 р.

До Редакції католицького щоденника „Америка" у Филаделфії

Хвальна Редакціє!

В щоденнику „Америка" ч. 98, з дня 23. травня 1952 р. появилась стаття, підписана анонімно „Обсерватор" п. н. „За оздоровлення в ЗУАДК".

Тому, що деякі газети передрукували виїмки з цієї статті, а деякі партійні органи дали навіть свої зауваження до неї, подаю зараз таке вияснення: Хоч ніяк не обмежуючи прав Екзекутиви й Дирекції ЗУАД Комітету зробити дальші вияснення: 1. На основі американської урядової статистики, а теж на основі статистики Стейтів, ЗУАДК, поміж сімома організаціями у ЗДА, які займаються переселенням, є на другому місці відносно виконаної праці і скількости переселених осіб, та на останньому місці відносно зібраних фондів і адміністраційних видатків.

2. По день 1. січня 1952 р. ЗУАДК зібрав в грошах, одягах, харчах і ліках поверх 4 мільйони дол. Тут не включено вартости послуг в переселенні стейтових і державних властей, ні теж місцевих комітетів, що осягнено завдяки спеціяльній праці Екзекутиви. Готівкою вплинуло до ЗУАДК поверх одного мільйона долярів і гроші ці використано на переселенчу, як теж і допомогову акцію. Адміністраційні видатки виносили кругло 184,000,00 долярів, включно з оплатами телефонів, телеграфів, кореспонденції, працівників і т. і. — значить не повних 5% цілої зібраної ЗУАД Комітетом суми.

Сміло можемо ствердити, що ніодна американська, чи й навіть українська організація не виконала такої великої праці такими малими адміністраційними видатками. Теж і — згідно з заявою голови Кураторії Українського Національного Фонду — ЗУАДК являється єдиною організацією, яка здала точний звіт із зужиття фондів. Свої звіти передає ЗУАДК теж урядовим чинникам.

Насувається питання, хто і в яких цілях поширює наклепи на ЗУАДК, як це зроблено в статті „Обсерватора".

Є дві групи людей заінтересованих у цьому, а саме:

а) особи, яких спровадив ЗУАДК до ЗДА на свої ашуранси і за свої гроші й які ще й досі не повернули ЗУАДКомітетові своєї заборгованости і які думають, що розвал Комітету звільнить їх з обов'язку покрити кошти свого переселення.

б) Звичайні провокатори, які подібно, як „Рошен Вор Реліф" у 1945 р. на припорученння большевицької амбасади робили всі заходи — використовуючи таки наших „малоросів" — щоб не допустити до визнання українського самостійного допомогового комітету. Тепер, коли наш Комітет визнаний уже навіть на міжнародному терені і захищає та й захищатиме інтереси українських втікачів і залишенців, ті ж провокатори фальшивими інсинуаціями хочуть підорвати довір'я українського американського загалу до своєї єдиної незалежної харитативної інституції.

Кажу свідомо: провокатори, бо українська європейська преса назвала автора подібних листів провокатором. Було б добре, щоб редакція знала особу „обсерватора", щоб українське громадянство знало, хто це такий.

Можу лише підтвердити мій вислів, який я зробив на зборах Союзу куповців у Филаделфії, що досі найгірший большевицький провокатор не відважився написати такої статті на ЗУАДК, як це зробив „обсерватор" в „Америці".

З пошаною до Вас
Д-р Володимир Галан,
Екзекутивний директор.

До цих вияснень Редакція „Америки" додала від себе таку заввагу: „Вміщуючи без змін і коментарів надіслане екзекутивним директором ЗУАДКомітету п. д-ром Володимиром Галаном спростування, Редакція зазначує, що друкуючи статті чи голоси посторонніх осіб в такій або іншій справі, вона не завжди погоджується з висловленими в цих статтях думками. Підкреслення в спростуванні зроблені самим д-ром В. Галаном".

Ці спростування попередила як уже згадано, переписка між ЗУАДКомітетом та „Провидінням" і „Америкою". У відповідь на одного листа д-ра Галана в цій справі предсідник „Провидіння", Всеч. о. Володимир Білинський, в дні 3. червня м. і. написав:

„Вп. П. Др. Галан: Сьогодні я отримав Вашого листа в справі статті відносно ЗУАДК. Я годжуся 100% зі змістом Вашого листа і запевняю Вас, що заряд „Провидіння" не годиться і не поділяє думки статті „За оздоровлення в ЗУАДК". Це зробила Редакція „Америки" на власну руку зовсім нерозважно..."

Вважаємо, що після таких вияснень Редакція „Америки" поступила б правильно, виявляючи особу „Обсерватора", який зловжив довір'ям Редакції для поміщення неправдивих і злослівних обвинувачень проти одної з найбільш заслужених американсько - українських установ.

СЕКЦІЯ КНИГОЗНАВСТВА УВАН

10. травня 1952 р. відбулася в Ню Йорку, в прим. Л. М. Клюбу, четверта з черги, в 1951/52 акад. р., наук. конференція Секції Книгознавства УВАН в ЗДА. На попередніх конференціях була висловлена думка про важливість наукового дослідження поокремих галузів укр. книгознавства шляхом монографічних оглядів їх складників та явищ. Малося на увазі провадити таке дослідження в першу чергу в царині укр. видавн. справи, книгарства, бібліотекознавства, журналістики, то що. Таке дослідження особливо цінне, коли воно основане на першоджерелах - документах, спогадах та звітуваннях безпосередніх творців й співучасників подій. Тому на порядку денному були виголошені й обговорені дві такого роду доповіді: 1. Ред. Аркадія Трачука — „З часописної практики" і 2. Книгаря й видавця Мирона Сурмача — „З історії моєї книгарні".

Редактор А. Трачук, видавав у 1941-44 рр. в Кремяниці, на Волині, часопис — „Кремянецький Вісник". Доповідач вичерпуючо зреферував, на фоні тодішньої німецько-військової окупації України, історію та організацію видавництва на протязі всього часу його існування. Доповідь була ілюстрована німецькими пресовими розпорядженнями (в оригіналах) та зразками часопису, від ч. 1. почінаючи і ч. 248, останнім, кінчаючи. „Кремянецький Вісник" був першим українським часописом, що почав виходити на українських теренах після заняття їх німцями, мав великий вплив і широкий засяг розповсюдження, при накладі від 2 до 60,000 прим., далеко поза межами Кремянеччини, окрім того спричинився до появлення подібних органів друку й в інших осередках Волині.

Книгар Мирон Сурмач, власник відомої укр. книгарні „Сурма" в Ню Йорку, розповів в своїй доповіді про тяжкі умови, в яких зароджувався його книгарня та подав історію її розвою від 1913/14 рр. починаючи. Оповідаючи про окремі періоди своєї книгарської діяльности згадав про цілу систему допоміжних торговельно-технічних і громадсько-культурних заходів, що він їх вживав, пробиваючись через життя, та підпираючи дефицитову аж до останнього часу, справу ширення укр. книжки в ЗДА зокрема в Ню Йорку. До таких належало: ведення, поруч книгарні, ще й друкарні, продаж грамофонових платівок, холодильників, рольок на піяно, кіс, меду, тощо. З метою виробленння клієнтелі й споживача укр. книжки п. Сурмач розвивав широку й різноманітну громадсько-культурну діяльність для піднятя серед місцевої укр. колонії національної свідомости. Для цього брався за видавання книжок, часопису, листівок і т. п., зорганізував від 1928 р. першу укр. радіопрограму, влаштував прогульки за місто для укр. жінок-матерей, виконав 35 років радіо-баль книгарні „Сурма", підтримував укр. співочі хори, тощо. На протязі своєї многолітньої книгарської та громадсько-культурної діяльности доповідач мав особисті зносини й листування з багатьома видатними укр. діячами, письменниками, мистцями, напр.: Кошицем, Лепким, Гайворонським, Грушевським і іншими. Свою цікаву й в живий спосіб потрактовану доповідь п. Сурмач ілюстрував зразками рідких ніні укр. американських видань, вирізками з часописів та оригінальними листами від вищезгаданих чолових українців. На закінчення був висвітлений фільм, що тривав майже годину, з розвою книгарні п. Сурмача й громадсько-культурної діяльности звязаною з нею.

Після обговорення цих цінних документальних доповідей, з царин старокрасного і укр. американського книгознавства, інж. Л. Биковський зреферував біжучі „бібліографічні новинки". При тому Білоруська Бібліографічна Служба представила щойно видану своєю публікацію „Паказьнік Беларуських виданьяу на чужине за 1945-50 гг." Уклав М. Панькоу, Ню Йорк 1952, ін. 8.64 ст. Закінчилося засідання обговоренням „Організаційних справ": ред. колегія в складі — В. Дорошенка, С. Демидчука, Ю. Тищенка, М. Ветухова та Л. Биковського приступає до оформлення органу Секції — „Бібліологічних Вістей" ч. 2., кількість членів Секції Книгознавства досягла 21 осіб, цикл конференцій Секції, в 1952-53 акад. р. передбачена на половину вересня 1952 р. Програму її орієнтовно складуть доповіді: проф. В. Приходька, — Видавн. діяльність Камянець-Подільського Земства, І. Коровицького — Бібліографування періодики, Ю. Тищенка — Укр. книжка на Підкарпатській Україні.

Другі Загальні Збори Українського Відділу Американських Приятелів А.Б.Н.

В дні 20-го червня 1952 відбулися ІІ. Загальні Збори Українського Відділу Американських Приятелів А. Б. Н.

Уступаюча Управа зробила підсумки зі своєї півторарічної діяльности. Присутні довідалися зі звітів про дійсно піонерську роботу на полі защіплення серед найширших кругів американського громадянства ідей А. Б. Н., та конечности розподілу Совєтського Союзу на поодинокі національні держави. Ідея А. Б. Н. „Воля народам — свобода людині" найшла широкий відгомін серед американського суспільства.

Мала числом, але запалена охотою до праці горстка людей-ідеалістів поставила собі за ціль понести у якнайширші круги західного світу ідеї А. Б. Н., та пробити перші шляхи доступу до сумління й розуму визначніших мужів ЗДА.

Як відомо кожний національний відділ Американських Приятелів А. Б. Н. працює серед своєї спільноти в ЗДА. — Український Відділ А. П. А. Б. Н. був у перших рядах цієї праці. Його члени виконали якнайбільш відповідальні завдання.

До безсумнівних успіхів цієї нашої молодої організації можна зачислити велику маніфестацію проти білого і червоного російського імперіялізму, відбуту в дні 4-го травня ц. р. в Мангетен Сентер, Ню Йорк, та видавання „Інформативного Бюлетену" в англійській мові.

Над звітами відбулася речева дискусія, в якій дискутанти давали свої критичні завваження відносно недотягнень в праці минулого періоду та позитивні вказівки і побажання і поради відносно дальшої праці.

Після дискусії Загальні Збори ухвалили довір'я для Уступаючої Управи, та — вже пізною ночею — вибрано Нову Управу, в склад якої ввійшли слідуючі особи: д-р Нестор Процик, голова; інж. Орест Семчишин, д-р Юрій Лінгард, проф. Андр. Москаленко, інж. Дам'ян Кордуба, інж. Володимир Базилевський, п. Євстахій Несторук, п-на Ірина Сиротюк, п-на Надя Гладишовська, члени Управи.

На внесок п. інж. Базилевського — Загальні Збори м. і. одноголосно ухвалили „привітати Воюючу Україну, якої авангардом в її боротьбі являється УПА. Загальні Збори висловлюють свій глибокий подив для всіх Синів і Доньок Неперемožної України, які мужньо і неустрашимо стоять в першій бойовій лінії в бою з большевицько - московським наїздником".

І. С.

СТЕЙТОВИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ШУКАЄ ДОПОМОГИ ІНШОМОВНОЇ ПРЕСИ

Стейтовий Департамент просить всі іншомовні газети в Сполучених Стейтах поширювати відомості про діяльність їхніх груп, думки редакцій, ілюстрації і т. п. для використання їх Голосом Америки, щоб їх могли почути люди за кордоном у противагу Кремлівській пропаганді. Для налагодження співпраці між газетами та Інтернаціональною Інформаційною Службою (Агенція Стейтового Департаменту, що провадить Голос Америки), визначено м-ра Гаррі Б. Лифорда на посаду Зв'язкового поміж Стейтовим Департаментом та іншомовною пресою в Америці.

М-р Лифорд тепер знайомиться з редакторами видатніших іншомовних видань, щоб пояснити велике значення Кампанії Правди „Голосу Америки" і знати їхню думку про те, як краще донести цю правду до людей за кордоном. Поступово він ознайомиться з видавництвами по всій Америці.

Головна метя Кампанії Правди, каже д-р В. Комптон, голова Інтернаціональної Інформаційної Служби, протидіяти фальшивій совєтській пропаганді.

„Ми шукаємо способів дати знати людям в Совєтському Союзі і в країнах під страшним кремлівським гнітом, що Америка вірить, що свобода в усьому світі приведе до економічного та соціяльного добробуту, до політичної незалежности, до щастя і спокою", каже д-р Комптон. Нам потрібна допомога наших людей тут, у нас вдома. Особливо потрібна допомога тих, хто розуміє і знає нації за кордоном і краще зуміє донести ідеї Америки до всіх поневолених народів".

Ці заходи Стейтового Департаменту є признанням роботи Загальної Ради Американської Єдности, яка протягом 31 року свого існування раз-у-раз підкреслювала значення національних груп та їхньої преси, як шлях до всіх країн світу.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співласниками тринадцяти мільйонового Союзового майна!

ПРИЙМАЄТЬСЯ ОГОЛОШЕННЯ ДО ЮВІЛЕЙНОГО АЛЬМАНАХУ „СВОБОДИ"

У зв'язку з 60-літтям „Свобди", яке припадає на 15 вересня 1953-го року, в Редакції „Свободи" вже приготовляється до друку великий Ювілейний Альманах „Свободи" на 1953-ій рік. Альманах матиме багатий, ілюстрований зміст та появиться збільшеним тиражем вже з кінцем цього року. Тому, що власне зі „Свободою" найтісніше зв'язаний багатобічний розвиток політичного, культурного, організаційного та господарського життя американських українців впродовж повних 60 років, Редакція Альманаху рішила віддати більше місця на оголошення численних наших громадських організацій і установ, як теж тих багатьох наших бизнесменів, яким „Свобода" впродовж свого віку не раз ставала в пригоді. Не зважаючи на великий тираж видання та збільшені кошта друку, ціна оголошень залишається та сама, що й в попередніх роках: ціла сторінка — $50; пів сторінки — $30; чверть сторінки — $20; одна восьма сторінки — $12.50. Оголошення в Ювілейному Альманасі „Свободи" матиме не тільки велику практичну вартість для оголошених, але і загально-громадське значення. Всі оголошення до Альманаху висилати на адресу „Свобода" із дописком „Альманах". Оголошення приймається найпізніше до кінця вересня ц. р.

Телеграф і передвиборчі конвенції

Незалежно від того, хто переможе під час виборів цього року, одне можна сказати напевно. Вони ввійдуть у історію, як перші президентські вибори цілком охоплені телевізією. Тепер це рано говорити про те, який ефект це зробить на цілу кампанію, але цілком можливо, що цей наймодерніший вид комунікації може відіграти важливу ролю. І в минулому запровадження нових методів комунікації завжди в якійсь мірі впливало на хід кампанії.

Наприклад, в 1844 році Демократична конвенція в Балтиморі вперше в історії номінаційних конвенцій мала до своїх послуг телеграф. За два дні до початку конвенції Самуел Морзе, винахідник телеграфа, післав свою першу телеграму з Балтимори до Вашингтону. Морзе також поспішив надати свою першу телеграму з Балтимори до Вашингтону. Морзе також послав свою першу телеграму до Вашингтону.

За номінацію президента точилася сильна боротьба. Більшість була за Мартина Ван Бурена, але не було двох третин голосів, потрібних для номінації. Конвенція нарешті спинилась на Джемсі Полк. Тоді демократи, щоб задовольнити трохи Ван Бурена, та його виборців, обрали на віце - президента близького друга Ван Бурена — сенатора Райта.

Цю звістку було передано телеграфом до Вашингтону і вивішено на стіні Капітоля. Тут її побачив сенатор Райт і, уявивши собі, що це буде виглядати як зрада проти його друга Ван Бурена, телеграфував відповідь, що він відмовляється від номінації.

Конвенція була вражена такою швидкою відповіддю сенатора Райта. Всі знали, що він був у Вашингтоні, і ніхто не хотів вірити, що повідомлення і відповідь на нього могло зайняти так мало часу. Отже на другий день була послана до Вашингтону спеціяльна комісія перевірити справу. Сенатор Райт підтвердив свою відмову прийняти номінацію і на пост віце-президента було обрано Джорджа Даласа з Пенсилвенії.

Отже, якби не телеграф, сенатор Райт був би віце-президентом, бо якби він довідався про свою номінацію, коли б конвенція вже скінчилася, він був би прийняв номінацію. Він відмовився тільки з лояльности до Ван Бурена, а його необдумане рішення, було занадто швидко передане до конвенції. Райт пізніше шкодував, що так вийшло, але вже не випадало йому взяти назад свої слова.

КРИМ ТА УКРАЇНА

(Закінчення зі стор 2-ої)

це таке мінімальне число, що широка територіяльна автономія для кримських татар в межах української держави була б доцільною розв'язкою татарського питання на Кримі.

Раз кримські татари для скріплення свого міжнародного становища стали вважати себе частиною пантюркського руху, так саме в ім'я добрих сусідських відносин поміж Україною та Туреччиною не лежить в нічиїому інтересі наново створювати проблему кримських татар для 100-200 тисячів кримських мусулман. Чи не лежить скорше в національнім інтересі татар, ні, саме татарським переселенцям Криму сконсолідувати краще татарську територію Ідель-Уралу та стати поважнішим чинником в політичному укладі посовєтської східної Европи. Річ природна, українці-демократи домагатимуться права для кримських татарів повернути на Крим, але навіть і тоді вони не в силі створити більшости на селення Криму.

Всякі праці промовляють за тим, що Крим повинен творити спільноту з Україною. Пропонувати його інтернаціоналізацію під омофором Об'єднаних Націй, значить запрошувати якусь великодержаву опанувати Крим для своїх велико-державних інтересів. По розпаді большевицького царства Крим повинен увійти в склад України, очевидно зі застереженням територіяльної автономії для татар.

РОЗКРАДАЛИ ФАРМИ В КАЗАХСТАНІ

Москва. — „Правда" доносить, зі столиці Казахстану Алма Матер, що там колгоспи не вспіли виконати призначеної їм програми та що в цій центрально-азійській республіці продовжуються нахлання статутів колгоспних фарм. Положенням у Казахстані займався повний партійний з'їзд, який вирішив звільнити партійного секретаря Пакгата-Аральського району Султанова за те, що допустив до заворушень у колгоспах. З повідомлення „Правди" виходить, що вже давніше відбувся в Казахстані правдивий розгром колгоспів, і що за п'ять місяців мали знести назад до колгоспів привласнене добро, як рогата худоба, та господарське приладдя, а також привласнену собі колгоспну землю мали повернути назад. Але й досі це не сталося. В одному районі замість повернути колгоспне майно кілька провідних робітників розділили між себе дармо по двісті-триста кл. рижу. В іншому районі повідомили власти, що все майно повернено колгоспам, але ревізія виказала, що худоба й досі находиться в приватних руках. Таке ствердив пленум Комуністичної партії Казахстану... А с на світі люди, що ще й досі вірять у комуністичні брехні про те, що люди добровільно організували колгоспи в совєтській тюрмі народів!

Зростають кошти утримання

Вашингтон. — Бюро статистики сповістило, що вказ цін споживання, яким міряється кошти утримання міської родини з середнім заробітком виявив найбільший зріст в часі від 15 травня до 15 червня цього року. А саме, 15 червня образовування виявили зріст коштів утримання на 189,6 відсотків у порівнянні з видатками на утримання в 1935-39 роках й які в грудні 1951 року виносили 189,1 нормального рівня. Особливо загрозливо зростають видатки на харчеві продукти, мешкання й ін. потреби мешканців міст. Цих видатків не може зрівноважити незначне зниження цін одежі тощо. У порівнянні з рівнем, що був перед початком війни в Кореї, кошти утримання зросли на 11,4 відсотків. Образовання Бюра статистики праці стають засновком „на якому обмірковують підвишку платень працівникам. Найновіший вказ цін також може допомогти працівникам отримати відповідно вищу платню.

А. Гуд-ий

„Умовний рефлекс", або гріхопадіння Івана Макітри

(Замість фейлетону).

Російський учений Павлов довів, що в тварини можна створити так званий умовний рефлекс. Коли, наприклад, собаці довгий час давати їжу під дзвінок, то звук дзвінка починає викликати в нього виділення слини відповідними залозами. Чудні оті науковці! Людина змарнувала життя ні-за що, бо ми і без акад. Павлова давно знаємо, що як побачиш на столі добру пляшку, або почуєш пахощі підсмаженої домашньої ковбаси, то зараз же і слина потече. Оце Вам і „умовний" рефлекс!

Інша річ „умовні" рефлекси з духової, ділянки. Не дурно ними і Сталін так зацікавився, що дозволяв Павлову весь час до церкви ходити.

При цій нагоді хочу розповісти Вам одну повчальну історію, яка показує, до якої халепи можуть допровадити людину оті „умовні" рефлекси.

Оселився був у таборі Шляйсгайм пан Макітра. Чоловік він статечний, куркульського роду, звик змолоду до церкви вчащати, ходить і тут щонеділі, але не до української, а до російської.

Зустрічаю я раз свого земляка тай питаю: „А чого це Ви, п. Макітра, українець з діда-прадіда, а до російської церкви ходите?"

Відповідає мені п. Макітра: „Пішов я спочатку таки до української церкви. Там і хор гарно співав, і священик добре правив — урочисто, ніде правди діти, але не сходить на мене молитовний настрій, хоч плач. А як пішов на другу неділю до російської церкви, як почув: „Еще молімся о веліком народе руском...", — то пригадалися дореволюційні богослуження, які я з батьком одвідував і зразу відчув релігійне піднесення, і полилася з душі молитва, як вода з доброго джерела. І так ніби мене щось до тої російської церкви тягне. Ну, думаю, піду вже сьогодні до своєї ж — української церкви, але ноги якось підсвідомо, ніби автоматично завертають до російської".

Оце Вам, панове, і є „умовний" рефлекс! Але п. Макітра все ж таки людина свідома, українець з діда-прадіда. Переходить він процесійно на ЗДА тай думає: Як приїду до Америки, то буду там до української церкви ходити, бо перед земляками соромно.

Приїхав до Р. Ходить п. Макітра до української церкви, один місяць, другий, але на третій місяць не витерпів, і ноги самі автоматично завернули до російської церкви. І як почув він оте рідне: „Еще молімся о веліком народе руско", то знов полилася з серця молитва, бо — і на душі стало легко і затишно, бо хоч і у приймах, але в звиклому становищі під опікою „старшого брата". Але на цьому нашій байці ще не кінець.

Пішов наш землячок писатися в члени тої парафії. Питає його секретар управи: „Ваша фамілія?" „Макітра", — каже. Подумав секретар, тай говорить: „У нас, відітє лі, все русскіє фамілії. Лучше я запишу вас Макітров".

Хотів було вже п. Макітра погодитися, коли його один кандидат у „федералісти" як закричить: „Що ви робите? Та з Вашим прізвищем можна в наших федералістів кар'єру зробити. Вони за такі прізвища руками і ногами хапаються".

І не проминуло пару тижнів, як став наш шановний землячок головою осередку „українських федералістів".

Аж тепер я зрозумів, чому росіяни так шанують академика Павлова, бо коли б не отой умовний рефлекс, то прийшлося б давно закрити „федералістичну лавочку".

І доводиться тепер безхребетному малоросові позичати у Сірка очей. А що ж він скаже на батьківщині про свою „славну політичну діяльність?"

Пригадує часом п. Макітра свою рябу кобилу, яку він мав ще вдома. Як розпістре бувало, й Макітра шлею, так ота кобила зараз же і суне в шлею голову — також за „умовним" рефлексом, але не так ганебно, як її колишній господар.

Посилити допомогу українським інвалідам!

Допомога воєнним інвалідам і немічним колишнім воякам наших визвольних змагань була й є одним з основних завдань комбатанських організацій.

Об'єднання б. Вояків Українців у ЗДА від 1949 р., себто з початку свого існування намагається облегшити долю тих, що віддали своє здоров'я за волю України. Із фондів ОбВУА виплачено, переважно нашим інвалідам на терені Европи, одноразових допомог на суму 2,220.00 долярів.

На делеґатському з'їзді ОбВУА 1951 р. стверджено, що допомоги потребує ще велика кількість кол. вояків визвольних змагань, наших бійців із другої світової війни та вояків УПА. Сама одноразова допомога не достатня, треба подбати про зорганізовання постійної та систематичної допомоги, а для її успішности конечна координація цієї акції комбатанських організацій у всіх краях і до цього повинна бути зосереджена в ЗУАДК-у, як єдиній допомоговій організації, що діє і має свої станиці чи представництва в усіх країнах, де скупчені українці.

Екзекутива ЗУАДК-у радо погодилася на співпрацю з ОбВУА і на пропозицію референтури суспільної опіки ОбВУА ЗУАДК дав українським інвалідам і немічним, колишнім воякам, таку допомогу: Централя ЗУАДК-у в Филадельфії виплатила безпосередньо готівкою 630,00 долярів; відділ ЗУАДК-у в Европі видав на закуплення або направу протез для 27 інвалідів 6,773.10 нм і 1,500.00 долярів і протягом року допоміг харчами 200 інвалідам на загальну вартість 6,000.00 долярів.

Головна управа ОбВУА на своєму засіданні 7 червня ц. р. вислухавши звідомлення про проведену допомогу українським інвалідам та немічним колишнім воякам, постановила скласти подяку Екзекутиві ЗУАДК-у за дотеперішню співпрацю та видану на пропозицію ОбВУА допомогу найпотребуючішим на таку поважну суму, як 8,130 долярів, просити ЗУАДК про дальшу співпрацю та координацію допомоги найбіднішим із поміж нас, бо після припинення діяльности IPO наші інваліди і немічні колишні вояки здані виключно на нашу допомогу, просити й інші українські організації включитися до цієї допомогової акції українським воєнним інвалідам.

Головна управа ОбВУА
Д. Галичин, голова;
М. Рибачук, секретар;
І. Поритко, референт сусп. опіки.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Бруклин, Н. Й.

З забави на Народний Фонд.

День 29 червня 1952, для громадян Івана і Марії Бішко був радісним і приємним днем в їх родиннім життю. Того дня запросили вони свою близьку родину та й деяких своїх добрих приятелів до Нар. Дому на гарну і веселу забаву з приводу успішного укінчення вищої школи їх дітей — донечки Олі і сина Мирона. Оля скінчила Стейт Тічерс Каледж з дипломом Бечелор оф Сайнес, а син Мирон скінчив вищу школу в Католицькім Семинарі в Стемфорд. Годиться згадати, що громадяни Бішки є примірними і щирими громадянами в нашій громаді, активними членами місцевих організацій, як також є членами У. Н. Союзу, і в цім дусі вони стараються виховувати своїх дітей. На цій гарній забаві товстмайстром був їх добрий приятель п. Ю. Павчак, котрий в кількох щирих словах від себе і всіх присутніх побажав їх дітям Олі і Миронові якнайкращих успіхів в їх дальших студіях, а родичам дочекати тої хвилини, коли діти їх будуть на своїх становищах.

На цій гарній забаві, присутні гості зложили жертву на Нар. Фонд в сумі $20, котрі вислано до Конґресового Комітету.

Присутний.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу; щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників!

Торонто, Канада

Два іспити Пласту перед своїм громадянством

Український Пласт у Торонті не належить до таких установ, як УНО, Леґіон, Народний Дім, Просвіта чи Католицька і Православна Громада, яких афіші побачите щораз на вулицях міста та які щораз мобілізують громадську думку для своїх імпрез і своїх завдань. Тільки ті, що цікавляться Пластом, знають, що маленький будинок-домівка тієї установи при 992 Дандес стріт гуде ввесь день, як вулик, та ще час-до-часу сам Пласт кличе свою громаду і презентує їй свої досягнення в ділянці виховання молоді.

Два такі іспити нашого Пласту, що гуртує міцно спосну громаду з старших, молодших і наймолодших, пережили ми в Торонті в останньому місяці: 25. травня Пласт несподівано влаштував в залі УНО при вул. Каледж свою виставку, а 22 червня, ще заки почнуть діяти пластові табори, до яких йде інтенсивна підготова, візвав українську громаду за місто на своє Свято Весни. І на диво, хоч ні про першу, ні про другу імпрезу-попис не було летючок та афішів, Пласт не може нарікати на публіку, а на Святі Весни ми зустріли таки дослівно все українське Торонто, — так старих, як і нових емігрантів, так католиків, як і православних, зрештою представників всієї нашої великої політичної ґалерії.

А Пласт вмів справді заімпонувати. Ось, здається нічого не дістся в тому Пласті, але на виставці треба було раз-по-раз дивуватись та пильно приглядатись до поодиноких експонатів, зроблених таки самими пластунами — і шкода, що ця виставка тривала всього один-одинокий день. Бо тут були поруч багатьох цікавих світлин та справді мистецьких рисунків і малюнків з пластового життя теж речі, якими не посоромився б ніякий музей чи архів, а надівсе було повно експонатів, з яких ви бачили, що виховання в Пласті концентрує увагу молоді на національний та історичний, отже справді важний в еміґрації момент. У тій ділянці йшли просто шляхотні перегони між поодинокими гуртками і чи то були альбоми із збірками вишивок на полотні, чи історичних карточок, чи прегарна збірка моделів кораблів Чорноморської Фльоти, історичних печаток та гербів, виконаних самими пластунами, — у всьому тому видно було так молодечий запал, як і глибоку відповідальність та педагогічність виховників пласту. Цим, очевидно, ми не хочемо поминути і високої вартости технічних виробів пластунів, з яких сиґнальні прилади, дрібне хатне влаштування та зокрема меблі виробу пластової робітні заслуговували на повне признання і ґратуляції для виконавців, з яких небагато перейшло 15 рік життя. Виходячи з виставки, ми виносили дорогоцінну певність: у Пласті наша молодь у добрих і солідних руках, Пласт заслуговує на повну і щиру нашу підтримку.

Але ця наша певність зросла ще більш після того, як ми побували на пластовому Святі Весни, коли ми побачили цілий торонтський Пластовий Кіш і коли заходом цього Коша, знову ж на втіху та здивування публіки зустріли у програмі Свята не вправи і танці, а виведену новаками і жовтодзюбами драматичну Битву Хмельницького під Жовтими Водами, з оригінальними, „пластового виробу", козацькими гарматами, шаблями і мушкетами, а потім перевели в чотирокутнику з півтретя сотки пластунів і пластунок біля дві години коло їх традиційної ватри. Ми бачили, як заприсяжено нових пластунів і як гордо приймали вони нагороди та відзначення за свою працю в цілому році, зокрема ж за осяги та експонати на виставці, про яку тільки що згадано. Коло двісті п'ятдесят молодих, життєрадісних і засмалених облич стільки ж однострої і хусток, — о, Верховний Пластун, Сірий Лев, що прибув на це Свято з Америки, який промовив та привітався з відзначеними, мав чого бути зворушеним і гордим за своїх дітей, за своїх жовтодзюбів, новаків і сеньорів! З площі не хотілося відходити, хоч темніло небо, — ні, серед тих золотих дітей було таки справді приємно, щиро, рідно.

Не думаю, щоб я надужив довіря нашої газети, коли за оба іспити Пласту, які нам зарепрезентовано, подякую всій Старшині Пластового Коша в Торонті та коли скажу: Щасти Боже, далі! Пласт наша гордість і мрія!

Анатоль Курдидик

Гемпстед, Н. Й.

В поклоні Героям.

Пом'ять тих, що і тіло і душу віддали за друзів своїх — за свій нарід, вшанувала наша громада в дні Зелених Свят — 8 червня 1952. Перед полуднем після Служби Божої відправлено панахиди в церквах — а пополудні в залі Пожежної Сторожі, Іст Медов відбулася Академія в честь гол. отамана Симона Петлюри й голови Проводу ОУН — полк. Євгена Коновальця та всіх українських борців-героїв, що впали за Волю Рідного Краю.

Академія зачалася американським гимном, що його проспівала п. А. Задорецька-Рибак. Після цього під звуки укр. національного гимну — двоє пластунів: О. Гончарів і В. Стець зложили цвіти перед портретами Вождів.

Вичерпуючий реферат про Гол. Отамана С. Петлюру виголосив меценас С. Фірчук, а п. Андронік Копистянський у свойому рефераті про полк. Є. Коновальця вивів перед очі публіки постать цього Велетня українського підпілля, що на саму згадку його імени дрожали узброєні по-зуби тодішні займанці - окупанти українських земель.

Дальшу програму тієї Академії виповнили пісні мішаного хору У. К. К. під проводом проф. С. Марусевича, сольо-співи п. О. Задорецької-Рибак та деклямації Я. Гончарева, В. Шпачинського та М. Курчака.

Фортепіяновий супровід був в руках проф. Марусевича. Свято закінчено гимном: „Не пора"...

Зібрані добровільні датки дали суму $58, які по заплаченні видатків, злучених з влаштуванням цього Концерту-Академії, — переслано до централі У. К. К. Це Свято влаштувала найрухливіша організація на терені Гемпстеду — якою є Відділ Укр. Конґресового Комітету.

М. Курчак.

Часопис „СВОБОДА" повинен знаходитись в кожній українській хаті.

„Російський фільм" про Тараса Шевченка

Ню Йорк. — У суботніх виданнях нюйоркських щоденників появилася оповістка про виставку випродукуваної в Росії біографічної драми в кольорах „Тарас Шевченко", з Сергієм Бондарчуком в заголовній ролі, у новому фільмі в театрі Стенлі. Сценарій написаний і керований Ігорем Савченком, а його випродуковано в Київській Фільмовій Студії. Розмови цього видання Арткіна ведені по-російськи, а піднаголовки зладжені в англійській мові, сказано в оповістці.

У понеділкових виданнях щоденників находиться основна критика згаданого фільму з поданням осіб, що беруть у ній участь, одначе критики згідно заявляють, що фільм не відповідає дійсності. Так напр. „Ню Йорк Таймс" каже, що „в фільмі „Тарас Шевченко", поза признання високо ціненому поетові-артистові України, який таврував тиранію, москалі зробили мало що більше крім занотування його незаперечного завзяття". „Геральд Трибюн", застановляючися в довшій критиці над змістом і ціллю фільму, твердить, що „фільм занадто відбігає від дійсности" і що не дає доказу, начеб український поет належав до „товариства Олімпійців".

Британія відложила конференцію в справі Африки

Лондон. — Олівер Літтелтон, секретар колоній в британському уряді, повідомив в парляменті, що уряд рішив відложити пляновану на жовтень цього року конференцію в справі федерації Північної і Південної Родезії та Нясалянду в Центральній Африці. Конференція мала б відбутися щойно в січні наступного року. Літтелтон твердив, що причиною того відрочення конференції є виключно вигода для представників місцевого населення та британських ґубернаторів, які братимуть участь в нарадах.

ЗМІНИ В УПРАВІ ЗАГАЛЬНОЇ РАДИ ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЄДНОСТИ

Повідомляють, що пол. Сіґурд Дж. Арнесен, видавець провідного часопису норвезькою мовою в ЗДА, був вибраний головою Загальної Ради Для Американської Єдности. Це місце зайняв він після Ирла Дж. Гаррісона з Филаделфії, якого вибрали президентом. Доналд Янґ, генеральний директор Рассель Сейдж Фавндейшен, і Оґуст Гекшер з Нюйорк Геральд Трібюн, були вибрані містоголовами, а Сильвен Ґотшаль — скарбником.

Полковник Арсенен, якого часопис друкується в Брукліні, служив в обох війнах, і 1918 р. був іменований старшиною та під час другої світової війни був військовим аташе в Стокгольмі. Він був членом Правління Загальної Ради від 1931 року. Він є також директором Скавтової Хлоп'ячої Ради в Великому Ню Йорку.

Загальна Рада Американської Єдности працює з американськими народностевими групами вже тридцят років, і має свої канцелярії в Вілкі Меморіял Білдінґ, 20 Вест 40 Стріт, Ню Йорк.

ПІДВОДНІ ЧОВНИ БАЗОЮ АТОМОМ КЕРОВАНИХ СТРІЛЕН

Два провідні представники Департаменту Оборони заявили, що фльота плянує побудову таких підводних човнів, які були б спроможні бути базами для атомом керованих стрілен. Але вони одночасно додали, що ще пройде багато років, заки атомом керовані стрільна заступлять літаки, що ними керують пілоти. Ці представники промовляли через радіо Американського Леґіону. Заступник Секретаря Фльоти Джан Дж. Флоберґ заявив, що ЗДА мають визначну перевагу над Совєтами в літунстві, що може літати над океаном, Підсекретар літунства Развел Джілапатрік виявив, що ввесь задум розвитку керованих стрілен та інших передових родів зброї „кладе великий натиск на вживання атомової зброї".

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співласниками тринадцяти мільйонового Союзового майна!

Посмертна Згадка

КАТЕРИНА ГНАТКІВ, членкиня від. 316 У. Н. Союзу в Рачестер, Н. Й., померла 17. липня 1952 р. по короткій недузі. Покійна походила зі села Никіпковичі, пов. Львів, Україна. До Тов. і УНС вступила в 1945 р. Прожила 54 роки. Залишила в смутку мужа Івана і три дочки: Софію, Славку і Ліоту. Похорон відбувся 21. липня з церкви св. Йосафата при участи родини, членів Тов. У. Н. Дому, Тов. ім. М. Драгоманова і жін. Тов. ім. Лесі Українки. — В. Їй П.!

В. Іванців, секр.

ТАРЗАН, ч. 2881. Знову у в'язниці.

Знову в свойому апартаменті, Мераля закликала вартівників. „Тепер", вона сказала, „ти побачиш, як карається тих, що мене не слухають. Иди тепер до своїх приятелів, Тарзане".

Коли Тарзан увійшов, Вест вийшов нетерпляче наперед. „Що ти дізнався про Бетті?", він кричав стурбовано.

Не згадуючи про умови, згідно з якими Бетті могла б бути звільнена, Тарзан зобразив свою стрічу з Мералею.